

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas vides
aizsardzības fonda
administrācija

Atskaite – 2016.gadā LIFE programmā iesniegto projektu izvērtējumos gūtās atziņas

Atskaite sagatavota pēc 2016.gada LIFE programmas uzsaukumā iesniegto projektu izvērtējuma vēstulju saņemšanas, ar mērķi noteikt biežāk pielautās kļūdas un veiksmīgos piemērus, un iegūto informāciju izmantot turpmāko projektu kvalitātes uzlabošanā. Gūto atziņu izvērtējums būs noderīgs kā palīg līdzeklis, lai laicīgi sagatavotu pretendentes un LIFE Atbalsta vienības speciālistus 2017.gada uzsaukumam, uzlabotu pieteikumu kvalitāti un pretendentu izpratni par programmu.

LIFE programma ir Eiropas Komisijas(EK) finanšu instruments vides kvalitātes un klimata pārmaiņu inovatīvu un ilgtspējīgu uzlabojumu veikšanai. LIFE programma Latvijā tiek īstenota kopš 2001.gada un tās ietvaros līdz šim finansējumu saņēmuši 46 projekti. Ar Latvijas partneri kā vadošo lielākoties īstenoti vides apakšprogrammas projekti, īpaši prioritārajā jomā Daba un bioloģiskā daudzveidība. Līdz šim īstenots viens projekts prioritārajā jomā Klimata pārmaiņu mazināšana; pagaidām vēl nav īstenoti Pārvaldības un informācijas projekti.

2016. gadā Latvijas Nacionālā līdzfinansējuma konkursā iesniegti 14 projektu pieteikumi, no tiem viens noraidīts, pārējie saņēmuši konceptuālu atbalstu. No tiem EK tika iesniegti kopā seši projekti ar Latvijas partneri kā vadošo, kā arī trīs projekti ar Latvijas partneri kā saistīto. Minimālo nepieciešamo punktu skaitu saņēma četri projekti, no tiem divi tika iekļauti tā sauktajā īsajā sarakstā (shortlist), un divi – garajā sarakstā (longlist), kurā nonākušos projektus apstiprina, ja atbrīvojas līdzekļi kopējā programmas budžetā. Šī dokumenta sagatavošanas brīdī nav zināms, vai projekti no garā saraksta ir tikuši apstiprināti, taču arī šo projektu vērtējumi ir ņemti vērā.

Analīzei izmantotas 2016. gada Latvijas pretendentu iesniegto projektu izvērtējuma vēstules, kas saņemtas pēc projektu vērtēšanas EK. Komentāri – gan pozitīvi, gan negatīvi – apkopoti pa kritērijiem, no kuriem I, II, V, VI un VII visiem projektiem ir kopīgi, bet III un IV atšķiras atkarībā no apakšprogrammas.

Vērtēšanas kritēriji

Projekti tiek vērtēti pēc septiņiem vērtēšanas kritērijiem. Vides apakšprogrammā minimālā nepieciešamā punktu skaita noteikšanai tiek ņemti vērā kritēriji I, II, III, V un VI, savukārt Klimata pasākumu apakšprogrammā minimālais nepieciešamais punktu skaits tiek rēķināts no I, II, III, IV, V un VI kritērijiem.

Vērtēšanas kritērijs I – Tehniskā saskaņotība un kvalitāte

Tiek vērtēti projektā paredzētie pasākumi, to skaidrība, pamatotība, ilgtspēja un izpildes potenciāls. Projektos jābūt skaidri aprakstītai esošajai situācijai, risināmajai problēmai, ieplānotajām aktivitātēm jābūt savā starpā loģiski saistītām un ar izmērāmiem, pamatotiem rezultātiem. Šajā kritērijā iekļauta arī konsorcijs tehniskās bāzes, zināšanu un vispārīgā kapacitāte, vērtējot partneru nepieciešamību un spēju izpildīt projekta uzdevumus ieplānotajā laika grafikā.

Project Nr. LIFE14CAP/LV/000002

“Capacity Building for LIFE Programme implementation in Latvia”(CAP LIFE LAT)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas vides
aizsardzības fonda
administrācija

Vērtēšanas kritērijs II – Finansiālā saskaņotība un kvalitāte

Šī kritērija ietvaros tiek izvērtēts ieplānotais projekta budžets un tā atbilstība paredzētajām aktivitātēm un sasniedzamajiem mērķiem, kā arī vai projekts paredz finanšu līdzekļu efektīvu izmantošanu. Vērtē projekta budžeta atbilstību LIFE programmas nosacījumiem un specifiskajiem noteikumiem, kas aprakstīti LIFE Tipveida dotāciju līguma vispārīgajos nosacījumos. Šajā kritērijā arī tiek skatīts, vai pieteicējs ir izvērtējis alternatīvas finansējuma iespējas un citus ES fondus vai programmas.

Vērtēšanas kritērijs V – ES pievienotā vērtība: daudzfunkcionalitāte, sinerģija un integrācija

Vērtē projekta daudzpusību, vai ieplānotās aktivitātes nesīs papildu ieguvumus arī citās jomās, kas nav projekta tiešie mērķi, tai skaitā vides, dabas un ekonomijas un sociālās jomās. Tiek arī izvērtēts, vai kāda aktivitāte neradīs jaunu vides vai dabas problēmu, vai nekaitēs kāda LIFE programmas mērķa īstenošanai.

Vērtēšanas kritērijs VI – ES pievienotā vērtība: atkārtotamība un tālāknododamība

Katram projektam jāiekļauj stratēģija projekta rezultātu atkārtotamībai un/vai tālāknododamībai. Tiek izvērtēts, vai projekta rezultāti tiks pielietoti arī ārpus projekta ietvariem, vai projektā izstrādāto produktu vai metodi pārņems kādas citas ieinteresētās personas, vai metodes iespējams kopēt un atkārtot citur, vai notikušas sarunas ar iespējamiem sadarbības partneriem, kas pārņemtu projekta rezultātus. Šīm darbībām jābūt kam vairāk par ierastajām projekta rezultātu popularizēšanas un informācijas izplatīšanas darbībām.

Vērtēšanas kritērijs VII - Transnacionalitāte, zaļais iepirkums, citu ES programmu projektu rezultātu tālāka izmantošana

Transnacionalitāte: Ja sadarbība starp vairākām ES valstīm veicina projekta lielāku ietekmi vai citādi ir nepieciešama projekta īstenošanā.

Zaļais iepirkums: Papildpunkts iegūstams, ja projektā tiek pielietots zaļā iepirkuma princips.

Rezultātu tālāka izmantošana: Citu ES fondu vai programmu rezultātu integrēšana LIFE projektā, ja tie saistīti ar projekta mērķiem.

Atšķirīgie vērtēšanas kritēriji Vides apakšprogrammā

Vērtēšanas kritērijs III – ES pievienotā vērtība: ieguldījums Vides apakšprogrammas prioritāro jomu konkrētajos mērķos

Tiek vērtēts projekta plānotais ieguldījums prioritārajām jomām noteikto konkrēto mērķu izpildījumā, kas definēti LIFE Regulā, un šī ieguldījuma apjoms. Kad tas iespējams, šī kritērija ietvaros tiek vērtēti arī aprites ekonomikas vides ieguvumi; LIFE Dabas un Bioloģiskās daudzveidības projektos tiks ņemta vērā ietekme, ko projekta aizsardzības aktivitātes atstājušas uz biotopiem un sugām.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas vides
aizsardzības fonda
administrācija

Vērtēšanas kritērijs IV – ES pievienotā vērtība: ieguldījums Vides apakšprogrammas projektu tēmu īstenošanā

Vides apakšprogrammai LIFE Regulā un DDP noteiktas tematiskās prioritātes un attiecīgi tajās ietilpstošas projektu tēmas. Projektos vērtē to, vai tie īsteno kādu (ne vairāk kā divas) no projektu tēmām un atbilst tematiskajām prioritātēm; Vides un resursefektivitātes prioritārajā jomā iesniegtajiem projektiem iespējams iegūt papildpunktus, ja veiksmīgi pierādīts, ka projekta galvenais elements ir jauns, līdz šim ES neieviests.

Atšķirīgie vērtēšanas kritēriji Klimata pasākumu apakšprogrammā

Vērtēšanas kritērijs III – ES pievienotā vērtība: noturības pret klimata pārmaiņām palielināšanai un/vai SEG izmešu samazināšanai paredzētā ieguldījuma apmērs un kvalitāte

Tiek sagaidīts, ka projektiem būs vērā ņemams iespaids uz noturību pret klimata pārmaiņām vai SEG izmešu samazinājumu, tiek ņemti vērā gan projekta laikā, gan pēc projekta beigām sagaidāmie rezultāti.

Vērtēšanas kritērijs IV – ES pievienotā vērtība: LIFE Klimata pasākumu apakšprogrammas prioritāro jomu konkrēto mērķu sasniegšanai paredzētā ieguldījuma apmērs un kvalitāte

Klimata pasākumu apakšprogrammai LIFE Regulā noteikti konkrēti mērķi, projekta atbilstība tiem tiek vērtēta, piedevām tiem novērtēts, vai projekts atbilst rīcībpolitikas prioritātēm, kas tiek norādītas katra uzsaukuma Vadlīnijās projektu pieteicējiem.

Punktu sadalījums pa kritērijiem Vides apakšprogrammā

Vērtēšanas kritērijs	I	II	III	IV	V	VI	VII	Minimālais nepieciešamais kopējais punktu skaits	Kopējais maksimālais punktu skaits
Maksimālais punktu skaits (minimālais nepieciešamais punktu skaits)	20 (min 10)	20 (min 10)	20 (min 10)	10	15 (min 7)	10 (min 5)	5	55 (iespējams līdz 85)	100

Punktu sadalījums pa kritērijiem Klimata pasākumu apakšprogrammā

Vērtēšanas kritērijs	I	II	III	IV	V	VI	VII	Minimālais nepieciešamais kopējais punktu skaits	Kopējais maksimālais punktu skaits
Maksimālais punktu skaits (minimālais nepieciešamais punktu skaits)	20 (min 10)	20 (min 10)	15 (min 7)	15 (min 7)	15 (min 7)	10 (min 5)	5	55 (iespējams līdz 95)	100

Project Nr. LIFE14CAP/LV/000002

“Capacity Building for LIFE Programme implementation in Latvia”(CAP LIFE LAT)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas vides
aizsardzības fonda
administrācija

Kopīgie kritēriji abām apakšprogrammām

Kritēriji	Trūkumi pieteikumos	Pozitīvās vērtības
I: Tehniskā saskaņotība un kvalitāte	- Nepietiekamās detaļās aprakstīta esošā situācija, trūkst statistikas datu, aprakstu par pašreizējo nozares politiku un tās iespējamiem trūkumiem, nav veikta analīze par projekta nepieciešamību norises vietā - Saikne starp projekta mērķiem un aktivitātēm vai nu nepietiekama, vai nav gana skaidri aprakstīta, nav norādīta aktivitāšu savstarpējā saistība un ietekmes indikatori - Nav iekļauts projekta progresa novērtējums detaļās ar izmērāmiem indikatoriem dažādos procesa posmos - Ieinteresēto pušu iesaiste nepilnīga vai pārlietu šaura, bieži vien iesaistot tikai rezultātu izplatīšanas posmā, nevis sagatavošanās vai īstenošanas posmos - Aktivitātes aprakstītas vispārīgi, trūkst specifisku norises vietu, karšu, shēmu, detalizētu aprakstu un plānu - Projekta īstenošanu lomas neskaidri sadalītas, nepietiekami precīzi aprakstītas un nerada ticību, ka atbildīgie partneri spēs savas lomas izpildīt atbilstošā kvalitātē - Sasniedzamie mērķi minēti B daļās, bet netiek attēloti specifisko aktivitāšu aprakstā pieteikumā - Vāji izvērtēti iespējamie riski, netiek izplānotas alternatīvas	- Pievienotas kartes, grafiki un citi uzskates materiāli, kas papildus pamato projekta aktivitātes un skaidro plānu - Gaidāmie rezultāti skaidri definēti, izmērāmi, tiek norādītas bāzes vērtības - Radošs un efektīvs plāns publikas iesaistei (ar populāras tālruņa aplikācijas starpniecību utml.) - Sagatavošanās darbi veikti rūpīgi, aprakstīti visi esošie un vēl vajadzīgie resursi, atļauju un sertifikātu vajadzības, pašreizējā politika - Rakstiski pausts plānoto sadarbības partneru un ieinteresēto pušu atbalsts un gatavība iesaistīties - Izplānota darbu turpināšana pēc projekta izbeigšanās, ieplānoti gan līdzekļi, gan atbildīgās personas - Izmantotas jau esošas tehnoloģiju bāzes, ko pielāgot projekta vajadzībām - Starptautiskie partneri izraudzīti stratēģiski, ievērojot projekta iespējas veiksmīgi darboties katrā valstī - Situācijā, kad nav iespējams izmantot izmērāmus rezultātu indikatorus, tas sīki izskaidrots un atrasta alternatīva veiksmes mērīšanas metode - Partneru atbildības, pozīcijas un konkrētie uzdevumi skaidri izplānoti un izskaidroti

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas vides
aizsardzības fonda
administrācija

	rīcības neparedzētiem gadījumiem - Neuzmanības kļūdas neaprakstot kādu aktivitāti līdz galam, piemirstot kādu indikatoru vai mērvienību	- Jau uzsākts darbs pie projekta rezultātu integrēšanas atbilstošā Eiropas līmeņa instrumentā - Kampanģveidīga komunikācijas stratēģija plānota jau agrīnā projekta stadijā - Projekts ir plašs, sarežģīts, ar vairākiem mērķiem - Socio-ekonomiskās ietekmes novērošana iekļauta projektā - Projekta partneru kompetences savā starpā saderīgas un ļauj ticēt, ka īstenotājiem pietiek kapacitātes projekta īstenošanai - Skaidri zināma mērķauditorija, precīzi aprakstīta un labi parādīta tās saistība ar projekta mērķiem - Ieinteresētās puses iesaistītas projektā jau pirms tā īstenošanas, un plānota papildus ieinteresēto personu izpēte projekta sākumā - Loģiski parādīta ekosistēmu pakalpojumu integrācija vietējā līmeņa stratēģiskajā plānošanā - Norādītas konkrētas darbības neparedzamiem gadījumiem, iespējamie riski sīki izpētīti un novērtēti
II: Finansiālā saskaņotība un kvalitāte	- Projekti netiek atzīti par saimnieciski izdevīgiem jo: a) izmaksas ir pārāk augstas un projekta apmēri pārāk nelieli, un lielais finanšu ieguldījums nav adekvāts b) nav piedāvāts veids kā novērtēt projekta galveno mērķi, ietekmi uz vidi, tātad nav iespējams novērtēt projekta vērtību	- Finansējuma alternatīvas labi izpētītas, norādīti pamatoti iemesli, kāpēc citi fondi vai avoti nav piemēroti un kāpēc LIFE ir piemērotākā programma - Izmaksas precīzi un nepārprotami iekļautas konkrētiem mērķiem un aktivitātēm - Projekts novērtēts kā saimnieciski izdevīgs

Project Nr. LIFE14CAP/LV/000002

“Capacity Building for LIFE Programme implementation in Latvia”(CAP LIFE LAT)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas vides
aizsardzības fonda
administrācija

	- Personāla izmaksas pārvērtētas un nereti bez atbilstoša pamatojuma konkrētām pozīcijām vai dienas likmēm - Komandējumu izmaksas neatbilstoši augstas, komandējumi paredzēti nepamatoti bieži vai nevajadzīgi lielām dalībnieku grupām, nav apsvērtas alternatīvas komandējuma braucieniem - Neatbilstoši liela finansējuma daļa pieprasīta sagatavošanās aktivitātēm - Dažas pozīcijas norādītas kā vienreizējie maksājumi bez detalizēta apraksta un pamatojuma - Dažas no aktivitātēm tiek neprecīzi izvērtētas, tiek iepļānots neatbilstoši liels vai nepietiekams budžets, kas liek domāt, ka aktivitāte nav pietiekami izvērtēta - Neuzmanīgi pildītas F formas, aizmirstot ievadīt visas pozīcijas, neprecīzi atzīmējot summas un likmes, nereti izlaistas svarīgas pozīcijas, kas aprakstītas pārējā pieteikumā	- Izmaksas pamatotas, loģiski saistītas ar projekta mērķiem - Izmaksu aprēķins pamatots - Izmaksas pakalpojumam ārpus ES (Krievijā) ļoti pamatotas, detalizēti skaidrota nepieciešamība pēc konkrētā pakalpojuma
V: ES pievienotā vērtība – daudzfunkcionalitāte, sinerģija un integrācija	- Nav skaidra, detalizēta plāna un konkrētu aktivitāšu daudzfunkcionalitātes nodrošināšanai - Politikas veidotāju dalība projektā tiek plānota ļoti ierobežota, kas attiecīgi samazina iespējas, ka projekta rezultāti tiks pārnesti uz plašākām nozarēm ārpus oriģinālā mērķa - Nav plānu savienot projekta mērķus ar plašāku ES politiku, fokuss saglabāts šaurā un saistītās nozares nav apspriestas	- Iepļānota Ceļu infrastruktūras uzlabošanas darbu ietekmes uz mežsaimniecību novērtēšana - Lauksaimniecības metožu pielāgošana klimata pārmaiņām nākotnē varētu dot pienesumu reģionālajai un lauku attīstībai, veicinot nodarbinātību un stabilitāti - Pieteikumā norādītas saistības ar citām politikas nozarēm un iespējām integrēt rezultātus citās privātā sektora nozarēs

Project Nr. LIFE14CAP/LV/000002

“Capacity Building for LIFE Programme implementation in Latvia”(CAP LIFE LAT)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas vides
aizsardzības fonda
administrācija

	- Netiek izmantotas iespējas integrēt savu projektu rezultātus vai darbības aktuālajos vides politikas dokumentos un plānos gan ES, gan nacionālā līmenī - Socio-ekonomiskie ieguvumi minēti virspusēji, bez detalizēta apraksta, izmērāmiem indikatoriem vai vismaz skaidras saistības ar projekta aktivitātēm	- Norādītas sinerģijas ar dažādām ES direktīvām, tai skaitā arī netieši saistītās jomās - Atbilstošās iestādes iesaistītas gan kā projekta partneri, gan kā ieinteresētās personas - Skaidri aprakstīti socio-ekonomiskie ieguvumi: patērētāju informēšana, ES uzņēmumu konkurētspējas celšana) - Dabas aizsardzībai papildus projekts piedāvā risinājumus, kas izmantojami citās jomās - Izvirzīta atsevišķa aktivitāte projekta mērķu integrēšanai citās politikas jomās - Ekosistēmu pakalpojumi jau pēc būtības ir daudzfunkcionāli
VI: ES pievienotā vērtība – atkārtotamība un tālāknododamība	- Projektu rezultātu izplatīšana plānota ar minimālajām darbībām, neplānojot plašākas aktivitātes kā absolūti nepieciešams; trūkst radošas pieejas - Rezultātu izplatīšana netiek plānota ārpus Latvijas - Nacionālā līmenī plānots informēt jau zinošo sabiedrības daļu, nav speciālu plānu citu ieinteresēto personu iesaistei un informēšanai - Projekta rezultātu atkārtotamība nepietiekami mērķtiecīga, plānota šauram lokam potenciālo lietotāju, neiesaistot citas nozares - Nav specifisku aktivitāšu rezultātu tālāknododamībai un atkārtotamībai, īstenotāji paļaujas, ka iesaistītie ieinteresēto pušu pārstāvji tālāk rīkosies pēc savas iniciatīvas	- Specifiska aktivitāte atkārtotamības un metodoloģijas tālāknododamības nodrošināšanai - Aktivitātes atkārtotamības un tālāknododamības nodrošināšanai gan projekta laikā, gan pēc projekta beigām - Paredzētas atvērtās dienas, lai nodrošinātu informācijas pieejamību un lauksaimnieku iesaisti - Rokasgrāmata, kas palīdzētu nodot rezultātus un zināšanas tālāk visam boreālajam reģionam - Ieplānots atbilstošs budžets semināriem, testiem un citām aktivitātēm, kas domātas rezultātu tālāknododamības nodrošināšanai - Projekts veidots tā, lai izmantotu vairāku ES valstu

Project Nr. LIFE14CAP/LV/000002

“Capacity Building for LIFE Programme implementation in Latvia”(CAP LIFE LAT)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas vides
aizsardzības fonda
administrācija

		kopīgās īpašības un padarītu projekta rezultātus viegli izmantojamus citur - Tālāknododamības stratēģija ambicioza, ar izpildāmiem plāniem un sasniedzamiem rezultātiem - Zināmi partneri un ieinteresētās puses, ar ko veiktas pārrunas par rezultātu izmantošanu
VII: Transnacionalitāte, zaļais iepirkums, citu ES programmu projektu rezultātu tālāka izmantošana	- Projekta norise tikai Latvijā - Netiek izmantoti citu ES programmu (piem., Horizon2020) projektu rezultāti, vai, ja tos plānots izmantot, tie pieminēti virspusēji, bez detaļām un skaidra plāna	- Zaļā iepirkuma principi piemēroti iespēju robežās, ieskaitot partneru jau esošās videi draudzīgās iepirkumu politikas - Zaļā iepirkuma principi piemēroti ne tikai projekta galvenajās darbībās, bet arī nelielos iepirkumos - Vienošanās par sadarbību starp 12 ES dalībvalstīm, uz tās balstās projekta būtība - Projekta rezultātiem vērtība arī ārpus norises valstīm - Izmantoti rezultāti no citu programmu projektiem (Horizon2020, PRODUCTINFOX, RISKCYCLE etc.), iekļauti skaidrojumi par iekļautajiem konceptiem un elementiem - Savstarpēja sadarbība starp ES dalībvalstīm, aptver visu Baltijas jūras reģionu

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas vides
aizsardzības fonda
administrācija

Atšķirīgie kritēriji Vides apakšprogrammai

Kritēriji	Trūkumi pieteikumos	Pozitīvās vērtības
III: ES pievienotā vērtība – ieguldījums Vides apakšprogrammas prioritāro jomu konkrētajos mērķos	- Nepietiekams daudzums Natura 2000 teritoriju iekļauts projektā - Pieteikumā netiek sīkāk aprakstīta ietekme uz teritorijām ārpus norises vietas - Tiek minētas papildus jomas, kurās iespējams būs ievērojami uzlabojumi projekta rezultātā, bet nav norādīti izmērāmie indikatori un bāzes vērtības, kā rezultātā nav iespējams novērtēt projekta ietekmi	- Aktivitātes koordinētas un paredz ieguldījumu četros konkrētajos mērķos - Eiropas Ķimikāliju tiesību aktu un citu saistītu dokumentu (piem., Rotaļlietu drošības direktīvu, Ekodizaina direktīvu u.c.) ieviešana iesaistot patērētājus un nodrošinot pārskatāmību - Ievēroti REACH regulas 33.panta norādījumi par patērētāju tiesībām uz informāciju par vielām izstrādājumos - Projekta darbība plaša mēroga, risinot konservācijas problēmas 36 teritorijās vienlaicīgi, sagaidāma ietekme visā Baltijas jūras reģionā - Izveidotas jaunas aizsargājamas jūras teritorijas saskaņā ar pašreizējām ES prioritātēm; tās nodrošinās projekta rezultātu ilgtspēju - Sasaistes un ietekmes novērtējuma instrumenti un metodes pozitīvi iekļaujas ES Integrētajā jūrlietu politikā - Izvēloties prioritāro jomu no divām atbilstošām, pareizi izvērtēts projekta galvenais fokuss - Projekts veiksmīga rezultāta gadījumā dotu pozitīvu piensumu arī citām saistītām jomām, kas nav projekta primārie mērķi

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija

		- Sasaiste ar dažādiem ES un reģionāla līmeņa politikas dokumentiem
IV: ES pievienotā vērtība – ieguldījums Vides apakšprogrammas projektu tēmu īstenošanā	- Pieteikumā iesniedzēji norādījuši, ka īstenos divas no apakšprogrammā norādītajām projektu tēmām; tas diemžēl nav atbilstoši, jo projekta darbības fokusētas uz nesaistītu mērķu sasniegšanu	- Skaidri un pilnībā atbilst izvēlētajai tematiskajai prioritātei un divām no specifiskajām projektu tēmām - Papildus norādītajai galvenajai specifiskajai projektu tēmai atbilst arī citām tēmām, kaut arī ne pilnībā

Atšķirīgie kritēriji Klimata pasākumu apakšprogrammai

Kritēriji	Trūkumi pieteikumos	Pozitīvās vērtības
III: ES pievienotā vērtība – noturības pret klimata pārmaiņām palielināšanai un/vai SEG izmešu samazināšanai paredzētā ieguldījuma apmērs un kvalitāte	- Ņemot vērā, ka projekta veiksmīgs rezultāts ir apšaubāms, projekta potenciālais transformējošais efekts arī ir mazticams - Nepietiekami detalizēts aktivitāšu apraksts neļauj novērtēt, vai tās dos pietiekamu efektu un būs vērtīgs ieguldījums - Nepietiekami paredzētas darbības, kas nodrošinātu projekta rezultātu ietekmi uz visu boreālo reģionu	- Ja projekts būs veiksmīgs, gaidāmā ietekme uz klimata pārmaiņām būtu ievērojama un tiktu manāmi uzlabota ceļu infrastruktūra kopumā - Projekta rezultātu darbība paredzama ilgtermiņā - Ievērojams devums plūdu risku mazināšanā un ūdens kvalitātē - Paredzams ievērojams devums pārejā uz oglekļa mazieltīpīgu lauksaimniecību - Ieplānoti konkrēti indikatori SEG emisiju samazinājumam gan projekta beigās, gan 3 gadus vēlāk
IV: ES pievienotā vērtība – LIFE Klimata pasākumu apakšprogrammas prioritāro jomu konkrēto mērķu sasniegšanai paredzētā ieguldījuma apmērs un kvalitāte	- Trūkst plānu, kā nopietni palielināt un paplašināt projekta rezultātus - Lai gan oglekļa kredītu apmaiņas sistēma pieminēta, trūkst informācijas par tās pielietojumu projekta kontekstā	- Veiksmīgi un efektīvi paredz īstenot prioritāro jomu konkrētos mērķus, gan piedāvājot praktiskus risinājumus, gan veidojot stabilu teorētisko bāzi un informācijas struktūras - Paplašina zināšanu bāzi konkrētajā jomā - Paredzētās metodes piemērotas tālākai izmantošanai un vērtējamas kā

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas vides
aizsardzības fonda
administrācija

		inovatīvas un veiksmīgi integrētas - Pielāgošanas klimata pārmaiņām kontekstā plānots izveidot neaizsargātības novērtējumu un uz to balstītu pielāgošanās stratēģiju - Tiešā veidā īsteno ES vides politiku, specifiski - ES Direktīvas 2000/60/EK norādes par lietusūdeņu apsaimniekošanu - Potenciāls izmantot projekta attālinātās novērošanas metodes klimata pārmaiņu un to novēršanas darbību efektivitātes novērtēšanai - Saderība ar ZIZIMM tēmu, specifiski pievēršoties oglekļa mazietilpīgai lauksaimniecībai un inovāciju ieviešanai lauksaimniecībā Latvijā - Oglekļa kredītu apmaiņas sistēma pieminēta kā papildus ieguvums iesaistītajiem lauksaimniekiem

Atziņas no 2016.gada LIFE programmas uzsaukuma iesniegto projektu izvērtējuma

Izvērtējuma vēstulēs 2016.gada EK iesniegtajiem projektu pieteikumiem var secināt, ka vairuma projektu vājās vietas ir tehniskā un finanšu kvalitāte, kā arī nepietiekams mērogs un saskaņotība ar ES politikas prioritātēm un politikas veidotāju nepietiekama iesaiste projektos. Iesniegtajos projektos novērotas kopīgas iezīmes:

- Trūkst pamatojuma projekta nepieciešamībai – statistika, dati, esošā nozares rīcībpolitika, projekta nepieciešamība norises vietā;
- Projektu izmaksas ir pārāk augstas to nelielajiem mērogiem un projektu nelielā vides ietekme neatbilst prasītajam ieguldījumam;
- Nereti nav norādīti vides ietekmes novērtēšanas indikatori, kas neļauj projekta vērtību adekvāti izvērtēt vispār;

Project Nr. LIFE14CAP/LV/000002

“Capacity Building for LIFE Programme implementation in Latvia”(CAP LIFE LAT)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas vides
aizsardzības fonda
administrācija

- Politikas veidotāju dalība projektā tiek plānota ļoti ierobežota, ja vispār tiek ielānota, kas ievērojami samazina iespēju, ka projekta darbības noritēs saskaņā ar esošajām rīcībpolitikas ievirzēm un rezultāti tiks pārnesti plašākā mērā;
- Nav plānu savienot projekta mērķus ar plašāku ES politiku, fokuss saglabāts šaurā un saistītās nozares nav apspriestas;
- Netiek izmantotas iespējas integrēt savu projektu rezultātus vai darbības aktuālajos vides politikas dokumentos un plānos gan ES, gan nacionālā līmenī

Vienlaikus, projektiem izteikta atzinība gadījumos, kad veiksmīgi aprakstīta esošā situācija, iekļaujot vietējās rīcībpolitikas prasības, projekta rezultātus plānots integrēt vietējā līmeņa stratēģiskajā plānošanā politikas līmenī, kā arī veidota saskaņota darbība ar vadošajiem ES politikas dokumentiem. Projekti saņēmuši punktus par alternatīva finansējuma iespēju izvērtējumu un iekļautu skaidru pamatojumu par LIFE programmas izvēli, skaidrota valsts finansējuma un citu ES programmu nepiemērotība projekta mērķiem vai darbībām.

EK projektu vērtējumos arī īpašu uzsvērusi vērtību tiem projektiem, kuri savas darbības un rezultātus sasaista ne tikai ar tiešo nozari, uz ko vērsts projekts, bet arī ar citām nozarēm, un saskaņo sava projekta plānus arī ar netieši saistīto jomu rīcībpolitikām, tādējādi nodrošinot sinerģiju, īpaši ar privāto sektoru un uzņēmējdarbību.

Apakšprogramma Vide

LIFE programmas apakšprogrammām tiek izdalīti atšķirīgi vērtēšanas kritēriji 3 un 4, ņemot vērā izvirzītās ES prioritātes un DDP norādītās tematiskās prioritātes un projektu tēmas.

Vides apakšprogrammā iesniegtajiem projektiem šajos kritērijos piešķirti zemāki punkti lielākoties par nepietiekamu Natura2000 teritoriju iekļaušanu prioritārās jomas Daba un Bioloģiskā daudzveidība projektos, kā arī par vispārīgi nepietiekamu atbilstību izvirzītajām tematiskajām prioritātēm un projektu tēmām.

Augsti novērtēti projekti, kuru plānotās aktivitātes sniedz vērā ņemamu ieguldījumu aizsargājamo teritoriju attīstībā un aizsardzībā, kā arī pozitīvi iekļaujas atbilstošajā ES rīcībpolitikā, ņemot vērā vadošos dokumentus.

LIFE programmas vadlīnijās minēts, ka projektu iesniedzējiem ir atļauts iesniegt arī tādus projektus, kas neatbilst nevienai no noteiktajām prioritātēm, ja to nepieciešamība ir pietiekami pamatota, tomēr atzīmēts, ka izredzes iegūt pietiekamu kopējo punktu skaitu ir ievērojami samazinātas, jo šādā gadījumā projekts nesaņem punktus 3. un/vai 4. kritērijā.

Apakšprogramma Klimata pasākumi

Apakšprogrammā Klimata pasākumi 2016.gadā iesniegti divi projekti, un, lai gan to vērtējumi bija ļoti atšķirīgi, jāņem vērā, ka īpaši pozitīvi tika novērtēta projekta darbības, kas tiešā veidā īsteno ES vides

Project Nr. LIFE14CAP/LV/000002

“Capacity Building for LIFE Programme implementation in Latvia”(CAP LIFE LAT)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas vides
aizsardzības fonda
administrācija

politiku, specifiski konkrētas ES direktīvas norādes, kā arī projekta saderība ar ZIZIMM tēmu, specifiski pievēršoties oglekļa mazietilpīgai lauksaimniecībai.

Salīdzinājums ar 2015.gadu

Salīdzinot ar 2015.gadā iesniegto projektu izvērtējumu, jānorāda, ka tipiskās kļūdas daudzkārt atkārtojas, un, lai gan novērojams, ka ir vairākas kļūdas, kas 2015.gada projektu novērtējumos tika pieminētas bieži, bet 2016.gada vērtējumos parādījušās reti vai nemaz (piemēram, karšu un attēlu trūkums norādīts retāk, labāk skaidrota starptautisko partneru izvēle), kopumā situācija mainījies maz. Uzlabojumi vērtējumos galvenokārt vērojami apakšprogrammu atšķirīgajos vērtēšanas kritērijos, kur kopumā pozitīvu komentāru ir vairāk kā negatīvu, taču atšķirības no 2015.gada nav tik būtiskas lai norādītu uz kādu īpašu faktoru.

Projektu vērtējumos redzams, ka pie tehniskās kvalitātes kritērija joprojām vairākiem projektiem ir vāji aprakstītas ieviešanas aktivitātes un tās nesasaucas ar izvirzīto mērķi, nepilnīgi veikta vai vispār nav veikta priekšizpēte kā arī projekta laikā paredzēts pārāk daudz sagatavošanās aktivitāšu, esošās situācijas aprakstā par maz datu, kvantitatīvie rādītāji neatbilstoši aizpildīti vai nav norādīti, trūkst ilgtspējas stratēģijas, nepietiekami izvērtēti riski un nav paredzētas rīcības to risināšanai, projekta partneru lomas neatbilstošas vai nepietiekami aprakstītas un rada šaubas par konsorcijs pamatotu izvēli. Finansiālās saskaņotības un kvalitātes kritērija izvērtējumos joprojām dominē aizrādījumi par trūkstošiem skaidrojumiem pie budžeta pozīcijām, nepareizi aprēķinātām personāla slodzēm un algām, nesakritībām starp aktivitātēm un attiecīgo budžeta iedalījumu; salīdzinājumā ar 2015.gadu, 2016.gadā biežāk saņemta kritika par neuzmanīgu formu aizpildīšanu un neadekvāti lielu budžeta iedalījumu komandējumiem.

ES pievienotās vērtības kritēriju vērtējumos caurmērā vērojamas pozitīvas tendences, vairākas 2015.gadā tipiskas kļūdas 2016.gadā pieminētas reti, vairāki projekti saņēmuši atzinību par veiksmīgu risinājumu iekļaušanu šajās jomās. 5.kritērijā(daudzfunkcionalitāte, sinerģija, integrācija) kopumā vērojami uzlabojumi, projektiem izteikta atzinība par sasaisti ar citām politikas nozarēm un potenciālu sinerģiju, tomēr aizrādījumi par trūkstošu savienojumu ar plašāku ES politiku un vāju daudzfunkcionalitāti bieži izteikti arī 2016.gadā. Projektu atkārtojamības un tālāknododamības vērtējumi uzlabojušies, norādīts uz vairākiem veiksmīgiem paņēmieniem ieinteresēto pušu iesaistīšanai, tomēr joprojām pietrūkst skaidras stratēģijas un nereti iecerētās rezultātu izplatīšanas metodes ir tipiskas projektu informācijas nodošanas metodes bez sagaidāma konkrēta, praktiska rezultāta. Uzlabojušies vērtējumi 7.kritērijā(transnacionalitāte, zaļais iepirkums, rezultātu tālāka izmantošana) – lai gan vēl daži pretendenti nav pietiekami iesaistījuši projektos ārzemju partnerus un ne vienmēr tikuši izmantoti citu projektu rezultāti, jāņem vērā, ka ne visiem projektiem šīs darbības ir vēlamas vai veicina projekta mērķu sasniegšanu. 2016.gadā vairāki projekti izvēlējušies atbilstošus ārzemju partnerus un izmantojuši pieejamus rezultātus no citām ES programmām, kā arī izteikta atzinība par veiksmīgi piemērotu zaļā iepirkuma principu.

Project Nr. LIFE14CAP/LV/000002

“Capacity Building for LIFE Programme implementation in Latvia”(CAP LIFE LAT)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas vides
aizsardzības fonda
administrācija

Atšķirīgajos vērtēšanas kritērijos Vides apakšprogrammā 2015.gada izvērtējumos lielākoties norādīts, ka projekti veiksmīgi izvēlējušies tematiskās prioritātes un apliecinājuši, ka plāno ieguldījumu to konkrētajos mērķos, taču trūkst konkrētu darbību, kas to pamatotu, tāpat vairāki projekti saņēmuši kritiku par neatbilstību demonstrācijas vai izmēģinājuma projekta būtībai. 2016.gadā komentāri ir līdzīgi, taču saņemti vairāki atzinīgi vērtējumi par konkrētām mērķu īstenošanas aktivitātēm, un neviens projekts nav zaudējis punktus par nepietiekamu inovāciju.

Klimata pasākumu apakšprogrammas atšķirīgajos vērtēšanas kritērijos salīdzinājumā ar 2015.gadu saņemti atzinīgi novērtējumi par projektu apjomu un ilgtermiņa efektivitāti, taču norādīts uz nepietiekami vai neprecīzi aprakstītām aktivitātēm, kas liek apšaubīt projektu rezultativitāti. 4.kritērijā saņemts maz negatīvu vērtējumu abu pēdējo gadu uzsaukumu izvērtējumos, un minētie trūkumi neatkārtojās vairākos projektos, tāpēc uzskatāms, ka šajā ziņā sistemātiska izpratnes trūkuma nav. Vairāki projekti saņēmuši pozitīvus vērtējumus, kas līdzīgi iepriekšējā gada pozitīvajiem vērtējumiem, tas liecina, ka iesniedzēji rūpīgi iepazinušies ar konkrētajiem mērķiem un veiksmīgi aprakstījuši savu ieguldījumu.

Secinājumi un ieteikumi nākamajiem uzsaukumiem

Lai gan LIFE programma nedaudz mainās katrā uzsaukumā, jāņem vērā, ka Latvijas projektu lielākās kļūdas ne vienmēr ir tajos punktos, kuri tiek izmainīti, proti - atšķirīgie kritēriji abām apakšprogrammām un kopējais ES pievienotās vērtības izpildījums ir vismaz apmierinošs un nereti veiksmīgs. Projektam, kam šajos kritērijos neizdodas savākt nepieciešamo punktu skaitu visbiežāk zems punktu skaits ir arī pirmajos divos kritērijos, tāpat jāsecina, ka projektu kvalitāte ir zema kopumā. Lai projekts sasniegtu minimālo nepieciešamo punktu skaitu, jākoncentrējas ne tikai uz ES pievienotās vērtības noteikumu izpildi, bet arī uz projekta vispārējo kvalitāti, aktivitāšu pamatojumu, finansiālo saskaņotību un obligāto prasību izpildi. LIFE programmas Atbalsta vienības uzdevums ir atgādināt projektu rakstītājiem, ka projektam ir jābūt labi izplānotam un, ka lai saņemtu pozitīvu vērtējumu, projekta bāzei jābūt stabilai. Protams, nebūtu vēlams arī ieslīgt galējībās un pavisam ignorēt projekta pievienoto vērtību, tā jāuzsver un jāmudina pieteicējus pievērst tai īpašu uzmanību, taču viņiem jāzina, ka bez tehniskās un finansiālās kvalitātes, projekts visticamāk netiks pozitīvi novērtēts. Tas īpaši svarīgi projektiem ar augstu tirgus gatavību, jo tie tiek īpaši gaidīti un atbalstīti 2017.gada uzsaukumā, bet to būtība prasa augstu tehnisko gatavību un plānošanu.